

UPP UPPMUNTRA MER

SKOLK & KOMET

Dokumentation från en föreläsning med
grundskolläraren och doktoranden Martin Karlberg.
Göteborg 18 mars 2010.

tjat Komet – mindre tjat, mer uppmuntran

Hur skapar man ett bättre klimat i klassrummet? Metoden Komet har fokus på det som är bra istället för det som är dåligt. På beröm istället för kritik.

Länsstyrelsen Västra Götaland och Göteborgs Stad arrangerade en dag där deltagare från skola och socialtjänst fick handfasta råd om hur det går att bemöta skolk, bråk och trots i skolan.

– Vi vill lyfta upp satsningar och sprida goda exempel som kan vara till stöd för er i det arbete inom skola och socialtjänst som görs varje dag året om, säger Lennart Rådenmark, länsamordnare på Länsstyrelsen i Västra Götalands län, när han hälsar välkomna till Länsstyrelsens hörsal i Göteborg.

Han berättar att Länsstyrelsen kommer att fortsätta att stödja olika metoder som har visat på god effekt för de barn, ungdomar och föräldrar som behöver förstärkning.

– Stöd till elevhälsan och Örebro preventionsprogram kommer att lyftas upp under året. Den 29 september 2010 kommer en ny föreläsning om Komet med Martin Forster.

**– Ta eleverna på bar
gärning när de gör
något bra!**

Ännu bättre lärare

Färre konflikter och bättre lärande. Mindre skäll och mer uppskattning. Kommunikationsmetoden Komet lär lärare och föräldrar att uppmuntra istället för att tjata.

– Ta eleverna på bar gärning när de gör något bra! Ge dem konkret återkoppling och lyft upp goda exempel.

Det är några exempel från kommunikationsmetoden Komet som Martin Karlberg berättar om i sin föreläsning i Länsstyrelsens hörsal. Han är själv grundskollärare och en av två som har utvecklat Skol-Komet. I dag är han doktorand på Institutionen för didaktik vid Uppsala Universitet och ägnar sig åt forskning av Kometmetoden.

Han börjar med att avliva myten om att det bara blir fler och fler som har det svårt i skolan.

– Ungefär elva procent av eleverna bedöms ha någon form av inlärningsproblematik och/eller psykosocial problematik. Siffrorna är ungefär lika för samtliga årskurser och stabila över tid.

Inte desto mindre löper dessa barn risk att prestera sämre i skolan, bli bortvalda ur goda kamratgrupper och på lång sikt hamna i kriminalitet, asocialitet, missbruk och psykisk ohälsa. Därför är det viktigt att bryta negativa spiraler och istället förstärka det som är bra.

Kometmetoden bygger på inläringsteoretisk grund och syftar till att ge läraren ett verktyg för att kunna hantera barn med utåtagerande beteenden och svårigheter med koncentration och motivation.

Mindre fokus på problemen

– Lärare hamnar ofta i vanmakt och i återvändsgränder med tjat, hot och skäll. Grunden i Komet bygger på principen; att om ett beteende uppmärksammas ökar sannolikheten att det ska inträffa igen. Därför gäller det att uppmärksamma det man vill förstärka hos eleven och minska fokus på problembeteenden.

Martin Karlberg menar att lärare gärna faller i fälan att lyfta upp ett negativt beteende, så att effekten istället blir en belöning, och därmed förstärker det de vill bli av med.

– Om en elev kommer försent och möts av: ”Jaha, varför kommer du nu? Vi andra började för tio minuter sen, nu måste vi ta om genomgången från början”. Då får eleven stor uppmärksamhet och hos vissa, speciellt om han eller hon vågar sätta sig upp mot läraren, högre status i gruppen.

Istället ska man enligt Kometmetoden släcka ut beteendet genom att ignorera det och samtidigt uppmuntra goda exempel.

– Barnläkaren Lars H Gustafsson säger att ignorering är utfrysning och han har rätt; det kan var skadligt om man gör fel. Därför är det väsentligt att markera att det aldrig handlar om att ignorera ett visst barn, utan ett beteende, säger Martin Karlberg.

Det ska också vara ett beteende där man är säker på att det är uppmärksamheten från den vuxne som är drivkraften, som exempelvis att käfta med en lä-

FREDRIK HARTMAN, lärare och Kometsamordnare, arbetar med samverkan mellan skola och socialtjänst i Skövde

– Vi handleder sedan våren 2009 lärare i olika högstadieskolor i Skövde. Vi har märkt att intresset har blivit större och större. Bara att ha ett forum där man har avsatt tid för att diskutera sin egen roll som pedagog, är något som lärare oftast inte är bortskämda med.

Har det blivit bättre klassrumsklimat i Skövdes skolor?

– Delvis, men det kommer att ta längre tid innan vi märker någon stor skillnad. Att få välja sina strider upplevs som avlastande för lärarna och de tycker att det underlättar ha ett systematiskt verktyg. Belönings-systemet tycker de flesta gör att det blir lugnare i klassrummet och att de kommer tillrätta med beteenden hos eleverna som att sluta skrika rakt ut och istället räcka upp handen.

Hur kommer ni att jobba vidare?

Vårt projekt löper till i mitten av augusti 2010, men vi hoppas på en fortsättning. Hittills har vi vänt oss till högstadielärare, men vi har också märkt ett intresse från låg- och mellanstadiet.

ANNIKA BENGNER, psykolog, arbetar med barn med olika kognitiva funktionsnedsättningar vid Ågrenska i Göteborg

– Jag har arbetat med föräldrautbildningar i 14 år och har utarbetat ett eget program utifrån föräldrarnas frågeställningar. Jag har sett olika föräldraträningsprogram komma och gå och bland annat utbildat mig i Cope. Men det går mycket trender i de olika programmen, ibland handlar det om gränssättning, ibland om något annat. Jag har blivit ganska krass och kritisk mot olika metoder.

Hur då?

– Föreläsningen riktar sig till alla barn med svårigheter. Jag arbetar med föräldrar som har barn med ADHD, tvång, tics och autismsliknande problem. Vanliga uppfostringsmetoder fungerar inte på dessa barn, utan man måste utgå från varje barns förutsättningar och ta hänsyn till dessa. Flera föräldrar som jag har träffat säger att Komet fungerar på syskonen men inte för barnet med funktionshinder. Utifrån föreläsningen är alla barn lika.

Finns det något som är bra?

– Ja, att man arbetar med föräldrastöd. Det finns många oroliga och osäkra föräldrar som behöver hjälp och stöd för att hantera sin vardag på ett bättre sätt.

rare, vilket blir ganska meningslöst om eleven inte får någon respons. Samma sak kan gälla med barn som ljuger, där man kan välja att vara avmätt och inte uppmuntra genom att ställa följdfrågor.

– Ofta fungerar det på handlingar som är mildt störande, fortsätter Martin Karlberg. Hot, våld och trakasserier kan aldrig ignoreras.

Eftersom de är noga med att lära ut till alla handledare exakt hur ignorering i Komet ska användas, är han inte orolig för att programmet skulle kunna vara farligt att använda.

– I så fall är jag mer rädd för dem som använder metoden utan att ha gått någon utbildning alls. Har man sett två avsnitt av Supernanny och sedan kör sin egen variant kan man definitivt göra mer skada än nytta.

Nytt förhållningssätt

Skol-Komet handlar framförallt om att läraren ska ändra sitt förhållningssätt mot eleverna. I stort innebär det att tjata mindre och uppmuntra mer, samt att konkretisera vilka beteende som är problemet och vad man vill ha istället. Programmet kan användas i hela klassen eller för enskilda barn. Innan man riktar insatser för enskilda barns beteende framhåller Martin Karlberg KO-testet som det viktigaste. KO står för konkret och objektivt, det vill säga att det ska vara ett beteende där man kan räkna antal gånger eller minuter som det utförs, samt att det är så tydligt att det lätt kan efterapas även av en utomstående.

– Det är en förutsättning för att elev, lärare och föräldrar ska förstå varandra. Exempelvis ska man inte säga ”bristande impulskontroll” utan ”slås och

bits” om det är det det handlar om.

Nästa steg i att angripa problemet är att analysera situationen. Vilken påverkan har plats, tid, person och aktivitet? Vad kan man göra för att förändra situationen så att barnens beteende ändras? Kan man byta plats eller ändra gruppindelning? Ett poängsystem används vid behov för att förstärka önskade beteenden.

Poängen kan sedan bytas ut mot en belöning som kan vara en rolig aktivitet som görs tillsammans med föräldrarna. Poängsystem blir också en hjälp för läraren att vara systematisk och konsekvent i sin uppmuntran.

Enligt Martin Karlberg är risken att barnen blir beroende av belöningar liten.

– Det är svårt att skapa inre motivation utan att gå omvägen via yttre. Först måste man skaffa sig en god vana och känna att man är nöjd med den. Så småningom vill man förhoppningsvis sköta sig av egen drivkraft. Men det är ett känsligt skede när man fasar ut poängsystemet så att den fysiska belöningen uteblir och det viktigt att den sociala belöningen, med uppmuntran, leenden etcetera, fortsätter.

Vad gör man om det inte fungerar?

Sista steget i Komet handlar om att arbeta med konsekvenser när en elev bryter mot regler eller betar sig illa

– Det finns logiska konsekvenser, exempelvis att laga det man har sönder, och konstruerade konsekvenser, som datorförbud om man slår en kompis.

MARTIN KARLBERG
DOKTORAND PÅ INSTITUTIONEN FÖR DIDAKTIK
VID UPPSALA UNIVERSITET

Det vi är noga med är att det inte ska bli dubbelstraffning, alltså inte först skälla och sedan ge en konsekvens, utan att lugnt konstatera ”nu gjorde du A och då vet du att B händer”. Dessutom måste konsekvensen vara etiskt försvarbar och stå i rimliga i proportion till det som gjorts förklarar Martin Karlberg.

– I största möjliga utsträckning ska man undvika konsekvenser och istället sätta upp belöningar för önskat beteende, som att eleven får poäng om den leker inom ett visst område på rasten.

– Sen får man inte glömma att man kan ta hand om själva situationen också, fortsätter han. Om någon slåss kanske rastvakten måste punktmarkera den eleven ett tag för att undvika att det blir bråk.

Bra kombination

Komet finns både som Skol-Komet och Föräldra-Komet. Det samverkar på så sätt att det finns föräldrainslag i skolverisionen och vice versa, men i en nyligen avslutad studie kallad Kombi-Komet jämför Martin Karlberg effekten beroende på om både lä-

I största möjliga mån ska man undvika konsekvenser.

rare och föräldrar använder hela programmet eller om endast läraren gör det. Det han hittills hunnit konstaterar är att de önskvärda beteendena blir fler när hem och skola drar åt samma håll, detta gäller framförallt i hemmiljön. Däremot har han ännu inte kunnat visa att det även har en positiv effekt på skolarbetet att föräldrarna använder Komet i hemmet.

En kritik som har riktats mot Kometprogrammet, både för skolan och i hemmet, är att det endast ägnar sig åt symtom och inte går in på orsaker.

– Det stämmer, säger Martin Karlberg. Men anta att det är en pojke som är stökig och bråkig i skolan och det beror på att hans föräldrar har skilt sig. Vad kan vi göra åt det? Mer än att anmäla till socialtjänsten om vi misstänker att han verkligen far illa? I övrigt fastnar vi gärna i vanmakt och i hur synd det är om det här barnet. Men genom att fokusera på de mål och problem som finns just nu, kanske vi kan ge honom en fristad i skolan, med klasskompisar och vuxna han litar på, och minska risken för att han ska hamna i ännu värre bekymmer.

Finns det någon fara med att använda Komet?

– Den största faran är om en skola ser det som lösningen på alla problem. Att man satsar på Komet innebär inte att man kan skära ned på skolhälsovård eller i antal pedagoger.

goda Goda erfarenheter i Biskopsgården

Biskopsgården arbetar skola och socialtjänst tillsammans för att sprida och stärka arbetet med Komet.

– Det är en fördel att komma från två världar, tycker Kometsamordnarna Anne Johansson och Anna-Lena Nellrup.

Tydlighet, enkelhet och fokus på det positiva. Det är några saker som gör att Anne Johansson och Anna-Lena Nellrup vill att fler ska upptäcka Komet.

– Ficklampan sätts på det beteende som vi vill se mer av istället för, som det varit tidigare, det som inte fungerar, förklarar de.

Sedan 2006 arbetar de som Kometsamordnare på varsin halvtidstjänst som finansieras av Länsstyrelsen. De handleder, utbildar och föreläser om Komet på Hisingen och, numera också, runt om Västra Götalandsregionen.

– Komet är ett levande material där det hela tiden kommer ny forskning och därför är det viktigt att hålla sig uppdaterad. Dessutom kvalitetssäkrar vi metoden genom återkommande handledning för att undvika att det skapas lokala varianter.

För att metoden ska fungera som det är tänkt är

det viktigt att alla följer manualen. I sina roller som Kometsamordnare utbildar de bland annat gruppleddare i Föräldra-Komet och handledare i Skol-Komet. Utbildningarna vänder sig till alla yrkesgrupper som möter föräldrar i sitt arbete. Det kan vara socityonomer, fritidsledare, personal från BVC eller BUP och lärare. Dessa utbildar sedan i sin tur personalgrupper på respektive arbetsplats.

– Det som är unikt för oss på Hisingen är att vi samlar alla som har gått gruppleddarutbildningen för tre återträffar per termin så att arbetssättet hålls levande och så att vi kan utbyta erfarenheter med varandra, säger Anna-Lena Nellrup.

Bättre kommunikation

På sin andra halvtid arbetar Anne Johansson som speciallärare och håller kurser i Skol-Komet för lärare på skolorna i Biskopsgården (se separat artikel med skolchef Hans Wettby). Anna-Lena Nellrup är socityonom och arbetar halvtid vid Individ- och Familjeomsorgen i Tuve där hon utbildar föräldrar i Föräldra-Komet. Den återkoppling de har fått vittnar om lugnare klassrum och bättre fungerade familjeliv.

– En utvärdering från Fou i Väst är på gång, berättar Anne Johansson. Den ser vi fram emot. Men eftersom det har gjort mycket forskning och utvärderingar bland annat i Stockholm med goda resultat har vi känt oss trygga med det.

Hon berättar att flera lärare berättar om hur de har gått från att tjata och höja rösten till insikten om att de först måste ändra sitt eget beteende för att förbättra kommunikationen.

**På kort sikt
kan det
fungera med
att vara
auktoritär
och på så
sätt få
barnen att
lyda.**

ANNE JOHANSSON OCH
ANNA-LENA NELLRUP,
KOMETSAMORDNARE.

MARIA LARSSON, specialpedagog i Mariestad, går just nu handledarutbildning i Komet.

– Arbetssättet stämmer med mitt sätt att tänka och arbeta. Att förstärka det positiva och inte alltid lägga märke till det negativa – så har jag pratat i många år och jag upplever att de pedagoger som jag handleder har samma synsätt. Så för de flesta är detta inget nytt, men nu har vi fått ett verktyg där det blir tydligt och systematiskt. Föresatserna försvinner inte i allmänt prat "om att tänka positivt" utan det blir mer konkret och gör det lättare för mig att få ut det tankesättet.

Finns det något du tycker är negativt?

– Jag var tveksam till belöningssystemet först men nu kan jag förstå att det är en väg att gå. Det blir en hjälp, dels för pedagogerna att komma ihåg att ge positiv förstärkning, dels för att få in barnet på ett mer positivt spår när de behöver en extra skjuts. Men det gäller att vara väldigt tydlig med vad som är målen och de vuxnas förväntningar. Vi brukar använda rollspel. Barnen lär oftast bäst genom att imitera, de gör som vi vuxna gör, inte som vi säger.

Vad hoppas du att arbetet med Komet ska leda till?

– Att vi kan jobba så konkret med att stärka det positiva så att det sociala samspelet blir bättre och att vi fångar upp de barn som har det jobbigt. Att vi ska undvika att fastna i tjat och gnäll och istället skapa en trygg positiv bas.

– På kort sikt kan det fungera med att vara auktoritär och på så sätt få barnen att lyda. Men det skapar en tråkig situation för alla; barn, föräldrar och lärare. Komet handlar istället om att den vuxne ska byta fokus och ge positiv, istället för negativ, uppmärksamhet som sedan sprids som ringar på vattnet och sätter igång goda processer.

– Vi fokuserar ofta på hur en elev är och på vad det kan bero på. För att komma vidare utan att hamna i återvändsgränder som "för lite resurser" eller "jobbig hemsituation" kan läraren istället se till vad som faktiskt går att göra, berättar Anne Johansson. Därför talar vi inte om egenskaper utan om beteenden som vi kan påverka.

Tydliga förväntningar

Här gäller det att vara konkret och definiera vad det är eleven gör som är störande och vad läraren vill ha istället. Exempelvis: "Jag vill att eleven ska sluta springa runt i klassrummet och istället sitta ned på sin plats".

– Sedan görs det väldigt tydligt för eleven vad som förväntas och hur man gör för att det ska bli rätt. Exempelvis kan vi visa genom rollspel hur man stiger över tröskeln, säger god morgon och sätter sig på sin plats. Alla saker som eleven gör som leder åt rätt håll bekräftas direkt. Även om de inte lyckas ger man positiv uppmärksamhet för att de har försökt.

Varken Anne eller Anna-Lena har upplevt något negativt med Kometmetoden, men de understryker att det är ett riktat program för att hantera bråk och trots. Det är inte utformat för exempelvis blyga barn och handlar inte om att förändra någons personlighet.

– En lärare sa att hon önskade att eleven skulle vara lite mer glad. Det kan vi inte använda Kometprogrammet till. Komet handlar inte om att få fram robotar eller att alla ska vara stöpta i samma form, säger Anne Johansson.

– Inte heller ersätter det något annat, fortsätter Anna-Lena Nellrup. Komet är ett förhållningssätt i klassrummet. Det går inte till botten med några problem som kan finnas hos vissa elever och ersätter därför inte kontakter med skolkuratorer eller skolpsykolog

De två tjänsterna som Kometsamordnare löper fram till hösten 2010, men Anne Johansson och Anna-Lena Nellrup hoppas på en fortsättning. Då kommer de bland annat att fokusera på Komet i förskolan, där det har kommit ett nytt program. Att de är två som arbetar med samma sak och kommer från olika organisationer, upplever de som en styrka.

– Vi har olika ingångar och olika kontaktnät, det underlättar när vi är ute och föreläser och träffar folk inom både socialtjänst och skola.

• Till hösten kommer en ny handledarutbildning i Skol-Komet att anordnas i Göteborg med Anne Johansson som kursledare. Utbildningen löper under två terminer och är sammanlagt om elva träffar. Vill du veta mer?

Kontakta Anne Johansson på mobil 0707-80 36 07 eller anne.johansson@biskopsgarden.goteborg.se

Samhället behöver starka lärare

Komet stärker lärarnas ledarskap. Därför tycker Hans Wettby, skolchef i Biskopsgården att det är ett verktyg att rekommendera.

– Vi har bara goda erfarenheter och vi tror att programmet leder till bättre kunskap och livsmöjligheter.

De sex grundskolorna i stadsdelen Biskopsgården i Göteborg har arbetat med Komet sedan 2006. Den positiva effekten märks främst genom att pedagogerna tycker att det är ett bra verktyg. Om det slutgiltiga syftet – att fler ungdomar lämnar högstadiet med fullständiga betyg – är uppfyllt, är svårare att utvärdera eftersom det finns en stor rörlighet bland eleverna, menar skolchef Hans Wettby.

– Men de elev- och medarbetarenkäter vi har gjort har varit positiva. Pedagogerna tycker att det är en tydlig och enkel metodik som är lätt att ta till sig.

Satsningen på Komet i Biskopsgården går hand i hand med Göteborg Stads direktiv att förstärka skolans ledarskap på alla nivåer; hos skolchefer, rektorer och lärare.

– Skolan som fostrare har man pratat om länge. Samhällsutvecklingen har gjort att det har blivit ännu tydligare, konstaterar Hans Wettby. Då ställs frå-

HANS WETTBY
SKOLCHEF I BISKOPSGÅRDEN

gan, vad behöver vi för att leverera detta? Det räcker inte att pedagogerna har goda ämneskunskaper, utan de måste också ha ett starkt ledarskap att luta sig mot.

Biskopsgården i Göteborg är ett socialt tungt område och Hans Wettby upplever att Komet lämpar sig särskilt bra för att förbättra kommunikationen med de elever på skolan som är utåtagerande.

– Dessutom tycker vi att det blir ett bra samspel när socialtjänsten kan arbeta med Familje-Komet riktat mot samma elever som får Skol-Komet.

Skulle du rekommendera Komet till andra skolor?

– Absolut. Det har debatterats en del om metoden som har fått kritik för att vara för behavioristiskt. Men jag är helt trygg med att bland andra Anne Johansson, som är handledare, ser till att Komet används på rätt sätt. Jag tror att det är en förutsättning med engagerade pedagoger för att metoden ska fungera.

**De måste
också ha ett
starkt ledar-
skap att luta
sig mot.**

Minska skolket

Skolk är en viktig markör för en framtid i utanförskap. Tydliga förväntningar, uppmuntran och en god gemenskap är skyddsfaktorer som förebygger.

– Har man goda relationer med skolpersonalen vill man inte göra dem besvikna, säger Martin Karlberg,

Svenska elever skolkar. Inte mest i världen men illa nog för att det finns all anledning att se allvarligt på problemet. Dessutom finns det ett tydligt samband mellan skolk, drogmisbruk och kriminalitet.

– Av eleverna i nian hade trettio procent skolkat någon dag under en tioveckors period och sextio procent av eleverna i årskurs två på gymnasiet, berättar Martin Karlberg och refererar till en undersökning av Stockholms elever från 2004.

Av de grundskolepojkar som skolkat mest, det vill säga elva dagar eller fler, hade var fjärde rånat någon det senaste året, var tredje gjort inbrott och varannan med avsikt slagit någon så att denne behövt uppsöka sjukvård. Dessutom kan man konstatera att skolkarna i högra utsträckning konsumerar tobak, alkohol, narkotika och lugnande läkemedel.

– De storskolkande pojkarna i årskurs nio hade

en alkoholkonsumtion som motsvarar i genomsnitt femtio burkar starköl i månaden, fortsätter Martin Karlberg. Det är oerhörda mängder för några som först får köpa ut om fem år.

Men även om sambandet mellan skolk och andra problem är tydligt, innebär det inte att alla skolkare begår brott eller missbrukar. De flesta skolkare istället för att de känner sig utanför, upplever att skolan är meningslös eller föredrar att umgås med kompisar. Inte heller ska man förvänta sig att få bukt med de psykosociala problem – arbetslöshet, skilsmässa, bidragsberoende – som ofta drabbar skolkaren bara för att man ökar skolnärvaron. Klart är dock att sannolikheten för att minska även andra problem ökar om skolket minskar.

Så vad gör man?

Framförallt, menar Martin Karlberg, handlar det om att utveckla ett arbetssätt med flera parallella insatser som inriktas mot: 1) tydliga normer och förväntningar som konsekvent följs upp. 2) att bygga goda relationer så att eleven känner tillhörighet med lärare och skola samt 3) att elever uppmärksammas för prosociala handlingar.

– Det senare är relativt ovanligt eftersom lärare förväntar sig att eleverna ska bete sig på ett visst sätt och inte ger dem positiv återkoppling förrän det har hänt något extra ordinarie. Men en stor del av nyckeln ligger i att lärarna även berömmar beteenden som att någon sitter på sin plats, räcker upp handen och samarbetar med sina kamrater, säger Martin Karlberg.

Han understryker också att det är viktigt att betrakta återkommande sen ankomst som ett steg mot

Dessutom måste skolan och lärarna faktiskt vilja att eleven ska komma tillbaka.

skolk och i ett tidigt skede markera att detta och andra normbrytande beteenden inte är acceptabelt.

– I alla dessa insatser kan Kometprogrammet vara en hjälp för att minska skolket. Programmet är inte utvärderat i förhållande till skolk, men det innehåller flera faktorer som kan påverka skolk. Dels leder det till en mer positiv stämning i klassrummet som medför att fler individer kan trivas i skolan, dels är det ett inkluderande program vilket gör att elever som riskerar att bli marginaliserade får en ökad chans att förbli i gemenskapen. Slutligen är Komet ett preventivt program som i studier visat sig förebygga kriminalitet, missbruk, psykisk ohälsa och asocialitet. Eftersom skolk i hög grad samvarierar med dessa problem är det rimligt, även om det inte ännu är bevisat, att Komet kan förebygga skolk.

Allra bäst fungerar olika förebyggande insatser, även Kometprogrammet, när de riktas mot yngre barn. Från tolvårsåldern blir lärares och föräldrars åsikter mindre värda i jämförelse med kamratgruppens. Det är också i de lägre årskurserna som högt ställda förväntningar verkar positivt istället för negativt. Dessutom måste skolan och lärarna faktiskt vilja att eleven ska komma tillbaka. Skolkare är ofta störande elever som läraren snarast upplever som en lättnad att de inte dyker upp på lektionerna.

– Många skolkare saknar det varma välkomnandet, säger Martin Karlberg. Istället möts de av sarkasm och kommentarer som ”har vi finbesök idag”. Det lockar naturligtvis inte till att komma tillbaka. Dessutom måste man planera så att arbetsbördan blir acceptabel så att eleverna får en rimlig chans att ta igen utan att överhoppas av skolarbete där varje lärare ser sitt ämne som det viktigaste.

SKOLK & KOMET • Konferens på Draken. Göteborg 18 mars 2010.

Vill du veta mer?

www.fhi.se
www.kometprogrammet.se
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

- PÅ RÄTT KURS! Metoder för föräldrastöd. Rapport från Länsstyrelsen 2006:79.
- FÖRÄLDRAKRAFT - en studie om implementering av ett föräldrastödsprogram i Bergsjön, Linnéstaden, Mark och Orust. Inga-Lill Jakobsson. Rapport 6:2007 FoU i Väst.
- FRAMGÅNGSRIKA PREVENTIONSPROGRAM FÖR BARN OCH UNGA - en forskningsöversikt. Laura Ferrer-Wreder, Håkan Stattin m fl. IMS, SIS och Gothia förlag 2005.
- NORMBRYTANDE BETEENDE I BARNDOMEN. Vad säger forskningen? Henrik Andershed, Anna-Karin Andershed. IMS, SIS och Gothia förlag 2005.

TJATA TJATA MINDRE

KOMET

KOMET står för kommunikationsmetod och är ett utbildningsprogram som riktar sig till föräldrar och lärare: FÖRÄLDRA-KOMET respektive SKOL-KOMET.

Förlagan är amerikansk och har försvenskats av *Martin Karlberg*, grundskollärare och forskare, samt *Martin Foster*, psykolog och forskare. År 2001 började KOMET användas i Sverige.

Programmet lämpar sig framförallt för barn som har problem med bråk, trots, motivation och koncentration. Det bygger på principen att ett beteende som uppmärksammas förstärks, medan ett beteende som ignoreras släcks ut. I första hand är det den vuxne – läraren eller föräldern – som ska ändra sitt förhållningsätt gentemot barnet.

KOMET finns för åldrarna 3-18 år. Flera olika forskningsstudier har gjorts för att utvärdera effekten. De påvisar bland annat att KOMET minskar problem med aggressivitet och koncentrationssvårigheter samt ökar antalet goda kamratrelationer.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rapportnr 2010:28 • ISSN-nr 1403-168X
Kontaktperson: Länsamordnare Lennart Rådenmark
lennart.radenmark@lansstyrelsen.se

PRODUKTION: CARINA HAGLIND AHNSTEDT, TEXT • PONTUS JOHANSSON, FOTO
THOMAZ GRAHL / MELICA, ILLUSTRATION OCH FORM • SG ZETTERQVIST TRYCKERI 2010

